

Obsah:

Slovo úvodem	1
Okružní list generálních představených OCarm. a OCD (3. část)	2
P. Ivan Hruša OCarm. - Následovat Ježíše Krista.	7
Wilfrid Stinissen OCD - Denní modlitba církve (2. část)	8
P. Pierre-Marie Soubeyrand - Terezka a Ježíš (1. část)	12

Slovo úvodem

„Protože Ježíš vystoupil do nebe, mohu jej následovat jen po stopách, které zanechal. Ale jak jsou tyto stopy světlé, jaká vůně se z nich line! Stačí, abych se podívala do evangelia, a hned vdechuji vůni Ježíšova života a vím, na kterou stranu běžet ... Vrhám se ne na první místo, ale na poslední ...“ (AS 249).

Vážení čtenáři,

těmito slovy svaté Terezie z Liseux bych rád uvedl druhé letošní číslo našeho časopisu. Ona jsou totiž velmi blízká tomu, nač jsme se nyní zaměřili: chceme v souladu s přáním Svatého otce soustředit letos svou pozornost intenzivněji na Krista, našeho Spasitele, vždyť „od něho naše víra pochází a on ji vede k dokonalosti“ (Žid 12,2).

A za průvodkyni si přitom z řad osobností karmelské spirituality volíme nyní především svatou Terezii z Liseux, protože sté výročí její smrti se rychle blíží.

Jako mimořádně vhodný způsob přípravy na toto jubileum bych vám chtěl doporučit - samozřejmě mimo mnoha dalších možností, které objevíte sami - vzít znovu do ruky Tereziiny Poslední rozhovory, nazvané v českém vydání Vstupuji do života. Den za dnem můžeme sledovat Tereziin život a umírání před sto lety, a být tak s ní spojeni i dnes. Jinou cennou pomůckou vám může být některá z dalších knih o Terezii, které v tomto roce Karmelitánské nakladatelství vydalo nebo co nejdříve vydá.

A také bychom se vám rádi upřímně omluvili za zdržení prvního letošního čísla Karmelu. Čekalo se na novou obálku - věříme, že se vám líbí jako nám.

S přáním hojnosti Boží milosti v Kristu

P. Gorazd Cetkovský OCarm.

NÁVRAT K EVANGELIU

Poselství Terezie z Lisieux

Okrružní list generálních představených OCarm. a OCD u příležitosti stého výročí smrti svaté Terezie z Lisieux

(3. část)

II. Terezie z Lisieux žije a dosvědčuje Ježíšův plán života

26. Oslavy stého výročí smrti naší sestry jsou příležitostí, abychom z **perspektivy Ježíšova plánu života a našeho sociálně-kulturního a církevního prostředí nově prorozjímali její život a spisy**. Ale úvahy o její duchovní zkušenosti vyžadují od všech především hlubokou obnovu našeho karmelitánského života. **Terezie nám připomíná základní hodnoty evangelia a zve nás, abychom se na ně zaměřili**. Četbou a meditací Božího slova odhaluje to podstatné ve vztahu k Bohu, k bližním a k věcem; prožívá to zcela prostě, přirozeně a hluboce a předává svým životem a svými spisy.

1. Bůh blízký, který nás miluje

Pít z živého pramene Božího slova

27.

Terezie z Lisieux udržovala svůj život a svou spiritualitu z nejčistších pramenů Božího slova. V době, která byla čtení bible jen málo otevřená, uskutečňovala to, oč později koncil žádá všechny křesťany, a zvláště zasvěcené osoby: „Aby častým čtením Písma svatého získali nesmírně cenné poznání Ježíše Krista. Vždyť neznalost Písma je neznalostí Krista“ (10).

28.

Byla věrná příkazu řehole a dnem i nocí rozjímala v zákoně Pána a bděla na modlitbě (11). Jako Terezie z Avily, její matka, našla i ona v Ježíši živou knihu (12) a v následování sv. Jana od Kříže dokázala „upřít zrak pouze na Krista“ (13). Sama nám vypráví, jak postupně přešla od četby duchovních knih, které jí na její cestě velmi pomohly, zvláště Jan od Kříže, k zaměření se na Písmo svaté, především na evangelia:

„Ale později ve mně všechny knihy zanechávaly vyprahlost ... Když otevřu knihu sepsanou duchovním autorem (i tu nejkrásnější, nejdojemnější),

ihned cítím, jak se mi svírá srdce, a čtu, takřka aniž tomu rozumím ..., nebo když rozumím, mysl se mi zastaví a nemůže rozjímát ... V této nemohoucnosti mi přicházejí na pomoc Písmo svaté a ‚Následování Krista‘. V nich nalézám solidní a zcela čistou potravu. Ale nade všechno mě udržuje ve chvílích vnitřní modlitby *evangelium*. V něm nalézám všechno, co potřebuje má ubohá duše. Odhaluji v něm stále nová světla, skrytá a tajemná smysl ... Chápu a vím ze zkušenosti, že ‚Boží království je v nás‘.“ (14)

29.

Četba a rozjímání Božího slova jí přivedlo k odhalení toho, co je v Ježíšově poselství podstatné pro každodenní život. Tento vztah mezi Božím slovem a konkrétní existencí ji vede k tomu, že poznává „právě ve chvíli, kdy to potřebuji, světla, jež jsem dosud neviděla ... uprostřed denních zaměstnání“ (15). Ba ještě víc, svým osvobozujícím slovem se Ježíš v Terezii z Lisieux stává přítomným: „Nikdy jsem ho neslyšela mluvit, ale cítím, že je ve mně, v každém okamžiku. Vede mě a vnuká mi, co mám říkat nebo dělat“ (16).

30.

Ve svém poslání připomenout nám to podstatné nás naše sestra Terezie staví před Boží slovo jako před světlo, které osvětluje naše kroky (srov. Žl 119, 105) (17) a upozorňuje nás na to, že podmínkou k pochopení Božího poselství je mít srdce dítěte, otevřené a pohotové ke všemu, co nám Duch umožňuje odhalit jako naše povolání, naše poslání v církvi.

31.

Musíme žít ve škole Božího slova. Ono je „prvním pramenem každé křesťanské spirituality“ (18). Církev doporučuje společné rozjímání Písma nejen zasvěceným osobám, ale také všem údům Božího lidu. „Z častého styku s Božím slovem čerpali nezbytné světlo pro individuální i komunitní rozlišování, které jim napomáhalo hledat ve znameních času cesty Páně“ (19).

32.

Terezii z Lisieux, která toužila ovládat biblické jazyky, aby lépe docenila Boží slovo, nebylo dopřáno, aby se dožila nového přiblížení církve Písmu svatému. Ani neměla k dispozici možnosti, které dnes máme k lepšímu poznání a osvojení si biblického poselství my. Přesto uskutečnila příkaz karmelitánské řehole, aby Boží slovo honě přebývalo v našem srdci i ústech, a tak aby všechno naše jednání vycházelo z něho (20). Jako ona, i my čtème a rozjímeje Boží slovo a uvádíme ve skutek jeho požadavky s pomocí nových prostředků, které nám Bůh v tomto okamžiku dějin církve nabízí, abychom prohloubili svou znalost jeho slova a lépe mu rozuměli.

Znovuobjevit otcovsko-mateřskou tvář Boha

33.

Terezie žila v době vyznačující se jansenistickou spiritualitou, která deformovala Boží tvář a představovala ho jednostranně jako přísného soudce, který mohl vyžadovat i oběť, aby byla ukojena jeho spravedlnost.

34.

Četba a meditace Písma svatého přivedla Terezii z Lisieux k naslouchání Ježíšovi, který jí zjevil skutečnou Boží tvář: milosrdného otce-matky, který nás zve, abychom žili v postoji synů a dcer v odevzdanosti a důvěře a v obětování se Boží lásce, a odpovědně jako Kristus přijali poslání hlásat Boží plán s lidstvem. Terezie pochopila, „jak Ježíš touží být milován“, a nabídla se jako oběť milosrdné lásce, která se chce sdílet všem (21).

Modlitba jako prostý a dětský dialog

35.

Ve shodě se svou Matkou Terezií z Avily (22) prožívá Terezie z Lisieux modlitbu jako důvěrný a láskyplný dialog s Bohem Otcem-Matkou (23). Sílu, kterou (tím) sdílí, Terezie přetváří ve vitální zkušenost a otvírá se nezbytnosti evangelijního odříkání, aby tak modlitba byla opravdová:

„Veškerou mou silou je modlitba a oběť. To jsou nepřemožitelné zbraně, které mi dal Ježíš. Dotýkají se duši mnohem víc než slova.“ (24)

Její modlitba se stávala stále prostší a přiváděla ji k prameni živé vody nebo sjednocovala s božským ohněm, který očisťuje a přetváří: „Pro mne je modlitba vzlet srdce, je to prostý pohled k nebi, je to zvolání vděčnosti a lásky ve zkoušce i v radosti. Zkrátka, je to něco velikého, nadpřirozeného, co mi rozšiřuje duši a spojuje mě s Ježíšem“ (25).

Od svatosti pojímané jako „dokonalost“ k svatosti jako společenství

36.

Znovuobjevení otcovsko-mateřské Boží tváře bylo výchozím bodem nové cesty ke svatosti, kterou prožívala především od roku 1894, od zkušenosti své slabosti. Ježíš jí, jak sama říká, ukázal, že tato cesta spočívá v odevzdanosti a důvěře dítěte, které bez obav usíná v náručí svého otce:

„Kdo je maličký, ať přijde ke mně,“ řekl Duch svatý ústy Šalamounovými a týž Duch lásky řekl také: „Malému se odpouští z milosrdenství.“ Jeho jménem nám odhaluje Izaiáš, že v poslední den ... „Jako matka utěšuje svého syna, tak já vás potěším, na klíně vás budu chovat, na kolenou houpat“ ... Ježíš nežádá velké činy, ale jen odevzdanost a vděčnost“ (26).

37.

Zde se setkáváme s přechodem od strachu k důvěře. Stojíme před Bohem jako synové a dcery před otcem a matkou. Bůh působí, že všechno přispívá k našemu dobru, dokonce i naše slabosti a chyby:

„Důvěra a nic než důvěra nás musí vést k lásce ...“ „...jemu (tj. Bohu) se líbí,

když vidí, že miluji svou malost a svou chudobu, má slepá naděje v jeho milosrdenství“ ... „aby člověk miloval Ježíše, byl obětí jeho lásky - čím je slabší, bez přání a bez ctností, tím je způsobilější pro působení této Lásky, která stravuje a proměňuje.“ (27)

38.

U kořene našeho povolání k zasvěcenému životu v Karmelu je Pánova iniciativa. Povolání osoby, které odpovídají na Boží pozvání, se svěřují do jeho lásky a uskutečňují bezvýhradné obětování vlastního života tím, že „vše svěří všechno přítomné i budoucí do jeho rukou“ (28). Tak jako Terezie z Lisieux jsme i my povolání hluboce prožívat zkušenost otcovsko-mateřské Boží tváře; žít modlitbu jako láskyplný rozhovor s Bohem a jako kontemplativní nazírání skutečnosti, jako naslouchání Bohu, abychom se nasadili pro své bratry a sestry; svatost chápat ne jako „dokonalost“, ale jako společenství s Bohem skrze víru, naději a lásku. Svatost teologální, tak jak ji představuje řehole a sv. Jan od Kříže, který byl prostřednictvím svých spisů otcem a duchovním učitelem Terezie z Lisieux.

Věrnost svěřenému poslání a očisťování víry

39.

Zdarma (nám) daná zkušenost otcovsko-mateřské Boží tváře, která se nám zjevila v Ježíši, a věrnost vlastnímu povolání - poslání, které jako synové a dcery Boží zodpovědně přijímáme, vstupují do dynamiky velikonočního tajemství smrti a vzkříšení a otevírají se očisťování a zkoušce víry. Terezie z Lisieux to dokázala vyjádřit tím, že ke svému jménu „od Dítěte Ježíše“ přidala v nerozdělitelné jednotě „a od svaté Tváře“. Vtělené Slovo, jež nás v tajemství svého dětství zve k důvěře, lásce, odevzdanosti, je zároveň trpící služebník, který nás uvádí do tajemství utrpení, jež podstoupil dříve než my. Utrpení, jež vychází z věrnosti tomu poslání, které mu světil Otec.

40.

Právě během procesu očisťování víry objeví a pochopí Terezie své povolání. Její apoštolské touhy hlásat radostnou zvěst o spáse se proměňují v mučednictví lásky, když neví, jak může sloučit všechno, po čem touží, s tím, co dokáže. V této situaci jí dává Bůh pochopit, ve světle 12. a 13. kapitoly prvního listu Korinťanům, že církev je tělo a jeho srdcem že je láska, která uvádí všechny ostatní údy do pohybu a která tak v sobě obsahuje všechna ostatní povolání a objímá všechny doby a všechna místa; proto zvolá: „...konečně jsem našla své povolání! Mým povoláním je LÁSKA! ... Ano, našla jsem své místo v církvi, a toto místo jsi mi dal ty, můj Bože! ... V srdci své Matky církve budu láskou ... Tak budu vším ... Takto se splní můj sen!!!“ (29).

v nás (srov. Řím 6,6). Svatý Pavel píše o poslušnosti, o následování: „Uvádíme do poddanství každou mysl, aby byla poslušna Krista“ (2 Kor 10,5). Slovo poddanství nám dnes zní tvrdě, ne-li surově, avšak lidské srdce a mysl jsou skutečně vzpurné. Pavel nemluví o ničem násilném, pouze dává na srozuměnou, že následovat Ježíše znamená vždy bojovat. Nakonec stojí za úvahu touha žít ve Svaté zemi, jež patřila k dobové mentalitě a naplňovala také nitro prvních karmelitánů. Co je dnes pro nás Svatou zemi? Snad můžeme říci, že nám dnes Bůh dává zemi Božího slova. Dává nám Písmo, evangelium v našem vlastním jazyce, abychom ho mohli číst, rozjímat a čerpat z něj poznání Krista. Opravdu, evangelium se může stát pro člověka živnou půdou, domovem, kde se zabydlí a kde najde vše, co potřebuje k životu. Místem, ke kterému se stále vrací, kde má svůj poklad. „Kde je tvůj poklad, tam bude i tvé srdce,“ praví Kristus (Mt 6,21). Pravým pokladem je on sám. Ti, kdo ve středověku putovali do Palestiny, tam šli právě proto, aby byli v Ježíšově blízkosti a aby jejich srdce zůstávalo s Kristem. I my dnes máme tuto možnost. V Mistrovu slovu jej dokonce můžeme nalézt více než kde jinde.

DENNÍ MODLITBA CÍRKVE

(2. část)

Wilfrid Stinissen OCD

(Podle švédského časopisu *Karmel*, srpen 1996)

Liturgie pozemská i nebeská

Mnoho nás trpí pocitem, že život je tak nepatrný, tak omezený, tak útržkovitý. Toužíme po šíři, prostoru, po velkých perspektivách. Bolí nás poznání, že život je jaksi rozdroben, že nezřídka uvázneme v malichernostech, zatímco skutečnost - kterou jen tušíme - je nekonečná. Vlastně máme všichni trochu společného s Terezií z Lisieux a poznáváme se v jejích slovech: „Je choisis tout“ (Vybirám si všechno). Chceme mít všechno, celek. Tato všezahrnující perspektiva, o které se v naší době tolik mluví, je v podstatě perspektivou pra-lidskou. To věděla již stará filozofie, když prohlašovala, že lidský intelekt je otevřen bytí v jeho celistvosti. Lidský rozum se nemůže spokojit jen s tím či oním; dojde klidu, jen když porozumí celku.

Díky hromadným sdělovacím prostředkům a jejich zpravodajství se naše obzory nevidaně rozšířily: místo ve své malé vesničce teď žijeme ve velkém světě a zprávy o dění na opačné straně zeměkoule k nám často dospějí rychleji než informace o tom, co se přihodilo v našem sousedství. Přesto však nejsme spokojeni. Většina z nás tuší, že toto není celek, že za tím, co vidíme svými očima, existuje skutečnost neviditelná a že tato neviditelná skutečnost je možná zajímavější, skutečnější než ta, kterou můžeme obsáhnout svými smysly. Všechna náboženství jsou v tomto zřejmě zajedno. Hinduismus hovoří o „mája“ (toto slovo pochází ze sanskrtu a znamená čáry, šalbu, iluzi): brahmánská filozofie pokládá svět za klam. Křesťané se s tímto názorem nesrovnávají a hájí charakter skutečnosti světa. Hinduismus ovšem netrdí, že svět není skutečný, nýbrž - zrovna jako křesťanství - poukazuje na to, že svět, jak jej vidíme svými očima, je pouze malou částí skutečnosti. Tím, že věříme, že tato malá část je celkem - nebo aspoň žijeme, jako by tomu tak bylo - jsme se vzdálili od pravdy. Svět je iluzí nikoli proto, že není skutečný, nýbrž proto, že to, co z něj vnímáme, v nás vzbuzuje domnění, že toto je celá skutečnost.

Viditelná konkrétní skutečnost sama o sobě není překážkou ani závojem, zakrývajícím neviditelné. Pro toho, kdo žije v hloubi svého nitra, se viditelné stane zjevením neviditelného a mostem k němu. Čím je vztah člověka k stvoření čistší, tím je pro něj stvoření „průhlednější“. Jan od Kříže vyjadřuje tuto důležitou skutečnost slovy: „Člověku, který nedovede ovládnout radost smyslů, nikdy nebude dopřáno ochutnat povznesenou a neustávající radost v Bohu skrze jím stvořené bytosti a ostatní dílo ... avšak člověk, který již má čisté srdce, najde ve všech věcech poznání Boha radostného, líbezného, cudného, čistého a duchovního, veselého a milujícího“ (Výstup III, 26).

Příčina zájmu tolika lidí v naší současnosti o hinduismus či buddhismus spočívá v tom, že obě tato náboženství mají vyvinutý cit pro neviditelnou skutečnost, ležící za tím či mimo to, co je viditelné. Tento cit nám však poskytuje i křesťanství, aspoň tehdy, když v něm žijeme zcela. A v křesťanství má tato neviditelná skutečnost navíc konkrétní obsah. Nejde o nějakou skutečnost beztvárovou, mlhavou, nýbrž „má tvář“, či lépe řečeno mnoho tváří, k nimž každý jedinec má svůj osobní vztah.

Všechno toto se zcela zřetelně projevuje v denní modlitbě církve. Když se ji modlíme nebo ji zpíváme ve svém pokojíku či společně s několika jinými věřícími, nečiníme tak jako izolovaní jedinci, nýbrž ve společenství s celosvětovou církví. Vlastně i slovo „celosvětový“ je příliš omezené. Denní modlitbu církve se modlíme s celou církví, i s církví nebeskou. „Chvalozpěv, který se na věky zpívá Bohu v nebi a který přinesl na tento svět velebně Ježíš Kristus, se v podivuhodném bohatství různých forem věrně uskutečňuje v církvi již po tolik staletí,“ těmito slovy začíná Pavel VI. konstituci *Laudis canticum*. A ve Všeobecných pokynech k denní modlitbě církve čteme: „Když církev svou denní modlitbou vzdává Bohu chválu, přidružuje se svým zpěvem k onomu chvalozpěvu, který po všechny věky

zaznává v nebeských příbytcích, a zároveň předem okouší onu nebeskou slávu, která ustavičně zaznává před trůnem Božím a Beránkovým, jak o tom píše Jan v Apokalypse“ (čl. 16). Zpíváme spolu se všemi anděly a svatými v mnohem větším sboru, než si dovedeme představit. Nebeskou bohoslužbu popisuje apoštol Jan. Vidíme obrovský zástup stojící před trůnem Božím a čtyřadvacet starců, kteří kladou svou korunu k Božímu trůnu, padají na kolena a klaní se Bohu. Slyšíme zpěv: „... jak volá přechetný zástup - podobalo se to hukotu velkých vod a mocnému dunění hromů: „Aleluja! Pán, náš Bůh vševládny, se ujal království! Radujme se, jásejme a vzdějme mu čest, neboť nadešla Beránkova svatba a jeho nevěsta se připravila“ (Zj 19,6-7).

Kristus se modlí v nás

My nezpíváme však jen se všemi anděly a svatými, nýbrž i spolu s Kristem. To on řídí chvalozpěv, on udává tón: „Pějme Otci chválu!“ Jako bychom slyšeli jeho sytý, nepřekonatelný baryton, jak zpívá cantus firmus, melodii. Přidáme se k jeho zpěvu a spolu s ním a v něm oslavujeme Otce. „Stali jsme se údy Kristova těla, a proto se připojíme k modlitbě, kterou náš Velekněz započal v době svého života na zemi“ (z předmluvy k švédskému vydání Denní modlitby církve). Jako pokřtění jsme rod vyvolený, královské kněžstvo (1 Petr 2,9). Máme věru právo zpívat spolu se sborem, jsme kompetentní, nemusíme se obávat, že zpíváme falešně. „Pojďte,“ vybízí náš Velekněz všechny, kdo váhají, „pějme společně chválu Hospodinu!“ V biografii o svaté Luitgardě (feholnici cisterciáckého řádu, která žila v letech 1182 - 1246, patronce Flander; její socha zdobí i pražský Karlův most - pozn. red.) se vypráví veselá historka v souvislosti s modlitbou hodinek. Luitgarda se cítila sklíčená nad svou neschopností ovládnout při modlitbě svou roztržitost. Tu se jí zjevil Ježíš a tázal se jí, proč je tak zarmoucená. „Cožpak nechápeš,“ řekl jí, „že já vyplňuji všechny mezery a dodávám vše, co chybí?“ Denní modlitba církve je spíše dílo Kristovo než naše. Nemusíme si zoufat, když se ji nedokážeme modlit tak, jak bychom chtěli. Jedna jediná bytost se modlí tuto modlitbu dokonale, a to Ježíš Kristus. Tím, že se zapojujeme do jeho modlitby, stává se i naše modlitba částí jeho dokonalosti.

Kristova láska k nám je tak veliká, tak absolutní, že mu nelze jinak než dovolit nám, abychom byli účastní toho, co vytváří jeho život: velebit a oslavovat Otce a děkovat mu. „Otče, chci,“ praví, „aby také ti, které jsi mi dal, byli se mnou tam, kde jsem já“ (Jan 17,24). Ježíš je zcela zaujat chvalořečením svého Otce; chce, abychom byli s ním i v tom. „Všechno mé je i tvé,“ říká nám. To on nás vybízí, abychom se připojili k jeho chvalozpěvu. „Velebte se mnou Hospodina, oslavujeme spolu jeho jméno!“ (Ž 34,4). „V tomto velikém díle, jež dokonale oslavuje Boha a posvěcuje člověka,“ říká liturgická konstituce, „Kristus vždycky k sobě přidružuje

svou milovanou nevěstu církev. Ona prosí svého Pána a skrze něho vzdává poctu věčnému Otci“ (SC 7).

Denní modlitba církve je proto skutečně **opus Dei** v obojím smyslu slova: jak dílem, jež člověk vytváří pro Boha (genitiv dějového předmětu), tak i dílem, jež Bůh vytváří sám - dílem Božím (genitiv přivlastňovací). Denní modlitba církve je chvalozpěvem, jež vznáší Syn k Otci. Je součástí božského dialogu mezi Otcem a Synem v Duchu svatém. Modlíme-li se jí, jsme tohoto dialogu účastní. Spolu se Synem říkáme: „Ty jsi můj Otec, můj Bůh a skála mé spásy“ (Ž 89,27).

Denní modlitba církve je také **vox Christi ad Patrem**: Kristus promlouvá k Otci. Kristus však nikdy není sám. „On je hlavou těla - to je církve“ (Kol 1,18). Hlava však nemůže být bez těla, vinný kmen nemůže být bez větví. Kristus nezpívá svému Otci sólo. „Budu vyprávět svým bratřím o tvém jménu, uprostřed shromáždění - in medio ecclesiae - budu tě chválit“ (Ž 22,23). Kristus stojí v srdci církve. Nestydí se nazývat nás svými bratry (Žid 2,11). Strhuje nás s sebou k Otci, svou „modlitbou nás uvádí v Otce“. Tím, že se ztotožňujeme s Kristovou modlitbou, začínáme se Ježíši čím dál více podobat. Jeho modlitba se stává naší modlitbou, přejímáme jeho vnitřní rozpoložení, jeho „smýšlení“ (Flp 2,5). Stále více platí, že se už nemodlím já, ale modlí se ve mně Kristus (srov. Gal 2,20).

Chceme-li společně růst, není lepšího způsobu, než se spolu modlit. Tím, že se modlíme spolu s Kristem jeho vlastními slovy, jsme s ním jedno. Denní modlitba církve nám otvírá možnost pojmout Ježíšova slova do svých úst. Ježíš se přece za svého pozemského života modlil žalmy a všechno, co kdy učinil, má rozměr věčnosti. Čteme-li: „Pán mi řekl: Ty jsi můj syn, já jsem tě dnes zplodil“ (Ž 2,7), víme, že Ježíš chápal tato slova tak, že Otec je vztahoval na něj. My si počínáme právě tak jako on: dáváme Otci adresovat je nám, a tak se stáváme syny v Synu, dětmi v Dítěti. Čtu-li ve žalmu: „... tehdy jsem řekl: „Hle, přicházím; ve svitku knihy je o mně psáno: Rád splním tvou vůli, můj Bože, tvůj zákon je v mém nitru““ (Ž 40,8-9), mají slova pro mne zcela jinou váhu, slyším-li je vyřknout Krista. Slova nevyjadřují v první řadě mé vnitřní rozpoložení, nýbrž rozpoložení Kristovo, otvírají mi nedozírné obzory a zvou mě k vstupu do nekonečna, podněcují mou nepatrnou ochotu konat Otcovu vůli k obohacení a rozšíření v Ježíšově dokonale poslušnosti.

V liturgii - přestože ustavičně vyslovujeme slova - jde spíše o naslouchání než mluvení. Texty, které čteme, jsme nesestavili sami, nýbrž slova jsou nám nabídnuta, jsou nám vkládána do úst. Proto je tak uklidňující pouze sledovat liturgické předpisy, místo abychom improvizovali podle své vlastní vůle. Když liturgie může plynout v předem určené dráze, je naplněna pokojem a tichem.

„Kdo zpívá žalmy v denní modlitbě církve, nezpívá je pouze za svou osobu, ale i jménem celého Kristova těla, ba dokonce jménem samého Krista. Kdo má toto na zřeteli, tomu nevzniknou nesnáze, zpozoruje-li snad při zpěvu, že se city jeho srdce rozcházejí s těmi pocity, které vystihuje žalm; když se

totiž střetne jásavý žalm s jeho náladou smutnou a truchlivou nebo naopak. V ryze soukromé modlitbě se tomu sice snadno vyhneme, protože máme možnost vybrat si takový žalm, který se shoduje s naší vlastní náladou, v posvátném officiu se však přednáší obecně stanovený sled žalmů nikoli soukromě, ale jménem církve, a to i tehdy, když se ho snad někdo modlí sám. Kdo zpívá žalmy jménem církve, vždy nalézá důvod k radosti či zármutku, protože také zde platí apoštolova slova: ‚Radujte se s radujícími, plačte s plačícími‘ (Řím 12,15) ... (Všeobecné pokyny k denní modlitbě církve, čl. 108).

(Ze švédštiny přeložila prof. Dagmar Chvojková)

Obrázek z breviáře (vpravo) zhotovený podle fotografické reprodukce Ježíška z Ittenbachu, nazývaného „Messinský“, protože jej přinesla sestra Marie od Trojice z Karmelu v Paříži na Messinské třídě.

Když se Terezie 7. června 1897 třikrát fotografuje (vlevo), drží v ruce dva obrázky, které shrnují její spiritualitu: svatou Tvář z Toursu a Ježíška Messinského. Oba obrázky bude mít stále před očima na ošetřovně.

TEREZKA A JEŽÍŠ

P. Pierre-Marie Soubeyrand, společenství Blahoslavenství, Francie

(1. část)

(Tato přednáška snad bude mnohým z čtenářů povědomá: zazněla na mezinárodním setkání, pořádaném společenstvím Blahoslavenství v Lisieux v létě loňského roku a je k dispozici ve formě zvukové nahrávky (simultánního překlady). Jeho úpravu podle původního francouzského znění vám nyní nabízíme v písemné podobě.)

Právě jsme dozpívali: „Ježíši, milovat tě je mou radostí.“ Ve své první přednášce nám bratr Efraim připomněl, že láska byla pro Terezku hrou, dětskou hrou, která jí převedla z této země rovnýma nohama do Království. Možná znáte ten příběh, který se přihodil „velké“ Terezii, Terezii z Avily. Terezka z Lisieux prožila totéž. Jednou potkala na schodišti (myslím, že kláštera Vtělení) Dítě Ježíše a přitom se mezi nimi odehrála jakási hra lásky. Dítě Ježíš se zeptalo Terezie: „Kdo jsi?“ Ona odpověděla: „Terezie od Ježíše.“ A Dítě Ježíš ihned odpovědělo: „Já jsem Ježíš od Terezie.“ Právě do této hry lásky nás chce Terezie uvést. Musí to být hra docela malého dítěte. Terezka ji rozehrává pro naše století, které o sobě říká, že je stoletím vědy a technického pokroku. Na konci tohoto století můžeme sledovat celý ten vývoj v oblasti technologie, který tolik staví na rozumu, současně však může klidně říci, že je stále nerozumnější.

Je to tedy dítě a především dítě, komu je otevřeno Boží království, neboť jak říká Ježíš, toto království patří dětem a těm, kteří se jim podobají. Dítěti je dáno rozumět lásce. Touto láskou, kterou Terezie poznala v Ježíši, bude uchvácen celý její život. Ostatně sama si vybírá nebo přijímá jméno Terezie od Dítěte Ježíše - právě toto jméno. Nesmíme však zapomenout na druhou část: a svatě Tváře. Uvidíme však, že toto druhé tajemství - potupené svatě Tváře Ježíšovy - může prožívat jenom jako dítě.

I když z hloubi srdce touží podobat se příkladům hrdinství, které se od samého začátku v církvi objevovaly - jde zejména o mučedníky - nemá nic z těch velkých hrdinů. Cítí, že před těmito velikými askety a mučedníky je maličká, a vidí je jako vrcholy, ztrácející se v oblacích. Terezka bude žít jako docela maličká, jako dítě k obrazu Dítěte Ježíše, zcela ponořena do lásky, do přítomnosti Boha, Lásky.

Je tu jedna velice nápadná věc: když čteme Tereziiny spisy, když rozjímáme o jejím životě, vidíme, že Terezka je utvářena láskou. Láska ji nikdy neopustí, ani v těch největších utrpeních - až do její smrti. Její poslední zvolání bude: „*Můj Bože, jak tě miluji!*“ (Vs 151; 169; 178). Přitom prožívá noc víry, avšak ani tehdy nepřestává milovat.

Terezie dospívá k tomu, co napsal Pavel, že mezi velkými ctnostmi, což je víra, naděje a láska, největší z té trojice je ta, jež přetrvává navěky, a to je láska. Středem této lásky není nic jiného než Srdce Trojice. V Ježíši najde Terezie své štěstí a radost, že může milovat tak jako on. Vstupuje na Karmel především a pouze proto, aby milovala. Milovat pro ni znamená: „*Zachraňovat duše a modlit se za kněze*“ (AS 145).

Celou jednu fázi svého života, než pro ni začne noc víry, zkoušek a utrpení její nemoci (tuto fázi bude prožívat nejprve jako zasnuby a potom snatek, období veliké lásky, kdy se Ježíš pro ni stává vším), se Terezie snaží stát se vším pro Ježíše, aby mezi nimi nebylo nic než láska.

Myslím, že Terezka nám může velice pomoci nalézt podstatu poselství evangelia. Když nám svatý Jan ve svém prvním listu říká, že Bůh je láska (1 Jan 4,8) - pak Bůh není nic jiného než láska. On je ustavičný koloběh lásky, která neustále proudí od jedné božské osoby ke druhé a která, dalo

by se říci, vychází ze sebe, aby konala veliké dílo lásky. Je-li tedy Bůh láska, jde o to, co nám říká Ježíš v Janově evangeliu: „Jako Otec miloval mne, tak já jsem miloval vás. Zůstaňte v mé lásce“ (Jan 15,9).

Stěžejním úkolem křesťanského života je zůstat v lásce, tedy setrvat v Bohu, mezi třemi božskými osobami jako Panna Maria, která od chvíle svého početí se nikdy nedostala mimo toto proudění lásky. Tereška to dokázala: zůstala na této, dalo by se obrazně říci, oběžné dráze lásky.

Tereška se bude snažit setrvalvat v lásce a rozmnožovat své prostínky úkony lásky radostí, úsměvem, pozorností, prostým pohybem či gestem, když „*chodí místo nějakého misionáře*“ (tj. obětuje za něj svou procházku, srov. Vs 187), když sbírá špendlíček z lásky.

Panna Maria nám v Medžugorje říká, že jen láska má vykupitelský dosah a zasahuje až do Království. I ten nejmenší úkon lásky, který můžeme vykonat a který konala Terezie, má ozvěnu až na okraj země. Vůbec si nedokážeme představit, jak i sebemenší úkon lásky zní jako hrom až do nebes, do Království, a vzrušuje anděly a svaté, protože má svůj původ v Srdci Trojice.

Jedině láska nás zachrání. To pochopila Tereška, a proto se snaží zůstat v lásce, milovat jako miloval Ježíš. „Stačí milovat,“ řekla už Terezie Veliká.

Říká se to docela jednoduše. Následujeme-li Terešku, která nám tuto malou cestu otevřela, můžeme být dětmi, jež jsou už od lůna své matky pouze láskou a jejichž vědomí citlivě vnímá lásku. Všechny pohyby dítěte budou pohyby lásky, je-li obklopeno láskou a citem. Tereška nás chce uvést do těchto prostínek pohybu dítěte, do podobných gest, jaká konal Ježíš, když žil s Marií a Josefem v Nazaretě. Celý Terežčin život od okamžiku početí až po její smrt „na kříži“ nebyl nic jiného, než projev lásky. V tomto božském prostředí se Tereška pohybuje, dýchá. I když je nemocná a dusí se, stále ještě vydechuje lásku. A její poslední výdech je vzdechem lásky.

V jedné ze svých básní píše:

*„Běda, vždyť nejsem nic než nemohoucnost samá,
můj Bože, dobře víš, že ctnosti postrádám.
Ty ale také víš, že láska jediná má,
jež okouzluje mě, jsi ty, Ježíši sám!
Když mladé srdce mé tím ohněm jasně vzplálo,
ohněm, jímž láska je - tys o ně požádal.
A srdce mé jen v tobě všechno nalézalo
a milovat tě chce do nekonečna dál.““*
(B 76)

Tereška tedy čerpá nekonečnou touhu milovat z tohoto nekonečného pramene lásky. Myslím, že důvodem, proč je Tereška tolik známá po celém světě, je to, že uměla milovat až do krajnosti, až do nebes, až do nekonečna

lásky, až do Srdce Trojice. Dokázala milovat jako docela malé dítě. Jak bychom mohli odmítnout lásku malého dítěte? Nepřitahuje snad takové dítě i ty nejzatrvelejší dospělí? Právě tímto způsobem Tereška přitahuje duše k lásce - nechce nic pro sebe, ale všechno pro Ježíše. Proto zůstává v tomto božském prostředí spjata s Ježíšem, chce se nechat uchvacovat a naplňovat božskou láskou.

Na Karmelu však pozná, že zůstat v lásce znamená též přijmout poslání. Poslání, které bude přetekat z tohoto přebývání v lásce, z této kontempace Ježíše, který je pro ni radostí a štěstím. Je tomu tak i u Panny Marie, která ve chvíli zvěstování vidí, jak se v jejím životě náhle objevuje nový rozměr, který až dosud nevnímala. Od té chvíle ta, která je zcela Boží, musí se skrze Ježíše cele obětovat pro druhé, pro svět. Tímto způsobem pozná i Tereška smysl hnutí lásky.

V rukopise C ostatně píše: „*Letos, má milovaná matko, mi dal Ježíš milost, že jsem pochopila, co je to láska. Dříve jsem to také chápala, to je pravda, ale nedokonale. Neuvažovala jsem důkladně o těchto Ježíšových slovech: ‚Druhé přikázání je PODOBNĚ prvnímu: milovat budeš svého bližního jako sebe.‘ Zvláště jsem se snažila milovat Boha, a když jsem jeho milovala, pochopila jsem, že se má láska nesmí projevovat jen slovy, neboť, ne každý, kdo mi říká: Pane, Pane, vejde do nebeského království, ale ten, kdo plní vůli mého nebeského Otce‘.*

Tuto vůli dal Ježíš poznat vícekrát, řekla bych, že skoro na každé stránce svého evangelia. Ale při Poslední večeři, když ví, že srdce jeho učedníků plane vroucnější láskou k němu, která pochází z toho, že se jim daroval v nevýslovném tajemství své eucharistie, tento sladký Spasitel jim chce dát nové přikázání. Říká jim s nevyhovitelnou něhou: ‚Nové přikázání vám dávám: Milujte se navzájem. JAK JSEM JÁ MILOVAL VÁS, TAK SE NAVZÁJEM MILUJTE VY. Podle toho všichni poznají, že jste moji učedníci, budete-li mít lásku k sobě navzájem‘“ (AS 214).

Tereška pochopila cosi zásadního. To, co nám připomíná svatý Jan: „Kdo nemiluje, nepoznal Boha, protože Bůh je láska“ (1 Jan 4,8). Když si přečteme následující verše listu, pochopíme, že když Bůh nás přitahuje ke své lásce, když Ježíš takto uchvátil Terešku, právě tak může Ježíš lidem vyslovit, projevit svou milosrdnou, něžnou a všemocnou lásku; lásku, která se nikdy neunaví.

Láska je to, co očekává náš svět. Je tu něco, co mě velice oslovuje. V Africe, na rozdíl od našich západních zemí - přes všechno zlo, které můžeme pozorovat, přes všechny zkoušky, epidemie, nemoci, války, hladomory, přes všechnu tu tíhu zla, temnot, současný rozkvět čarodějnictví a všech možných sekt - v srdcích našich afrických bratří je určitá nevinnost. Když jim hlásáme lásku Boží, tuto lásku, která nás zapálila stejně, jako zapálila srdce Terešky, není to nic jiného, než volání Ježíše, který křičí svou žízeň po lásce. Jak říká Terezie: „*Když jsi zvolal na kříži, Žízntím‘, žíznil jsi po lásce k duším*“ (AS 97). Je to žízeň lásky.

Viděli jsme to mnohokrát i při evangelizacích. Vzpomínám si, jak při jedné evangelizaci, na níž bylo více než dvacet tisíc lidí (nepočítám ty, kteří byli v sousedních budovách, ani ty, kteří procházeli okolními ulicemi), jsem právě kázal, když muezzin vyzýval muslimy k modlitbě. Jelikož jsem věděl, že je tam též mnoho muslimů, kteří nás poslouchají, řekl jsem v arabštině jinou výzvu. „Ó Bože lásky, Otče, Synu i Duchu, který jsi nás tak miloval, žes poslal světu svého jediného Syna, který umřel z lásky k nám.“ Toto prosté zvolání vyvolalo obrácení muslimů.

Milujeme-li, dokážeme obrátit náš starý kontinent, a zejména nejstarší dceru církve, kterou je naše vlast, Francie. Milovat! Dnes se nás snaží přesvědčit, že nejsme schopni milovat, milovat nekonečnou láskou. Musíme vyjít ven a hlásat tuto lásku, hlásat ji celým svým životem. To je to, co chtěla Tereška hlásat až na sám okraj země: zvěstovat Ježíšovu lásku, která tak milovala svět.

Jak řekl sám Ježíš svaté Markétě Marii z Paray le Monial: „Pohleď na to srdce, které lidi tolik milovalo.“

Terezie pozná toto dovršení lásky, které ji přivede k dokonalosti, neboť nestačí říkat: „Pane, Pane, miluji tě.“ Je však nutné - a neberte to jen jako morální povinnost - mít nadšení lásky, tento oheň planoucí v srdci Terezie, který ji žene k projevům, k úkonům lásky, k touze milovat, aby zachránila duše. Objevují se u ní výrazné kontrasty: na jedné straně malé dítě, ubohá řeholnice - a zároveň duše apoštolská, mučednická, a jak to sama říká v následujícím úryvku, duše bojovníka: „*Ježší, jedině ty můžeš uspokojit mou duši, nic jiného zde na zemi mě nemůže okouzlit. Chci tě milovat jako malé dítě, chci bojovat jako zdatný bojovník.*“

(Podle původního francouzského znění zpracovala Hermína Lachmanová)

Některé z knih Karmelitánského nakladatelství o sv. Terezii z Lisieux

Guy Gaucher: Životopis Terezie z Lisieux

Autobiografické spisy - Dějiny duše

Victor Sion: Duchovní realismus sv. Terezie

Básně sv. Terezie

Novéna ke sv. Terezii z Lisieux

Vyjde:

Sborník o sv. Terezii

TEREZIE A LISIEUX - obrazová publikace, formát A4, barevné fotografie

KARMEL - časopis pro duchovní život

Vydává Karmelitánský klášter v Kostelním Vydří.

Odpovědný redaktor P. Gorazd Cetkovský OCarm.

ISSN - KARMEL 1210 - 499X

Podávání novinových zásilek povoleno Českou poštou s.p., ředitelstvím odštěpného závodu Jižní Čechy v Českých Budějovicích, j. zn.: P - 1911 / 97 ze dne 9. dubna 1997.